

Sola kommune
Ansvar for hverandre

PÅ VEI MOT.....

**OVERGANG FRA BARNEHAGE
TIL SKOLE og SFO 2021 - 2024**

Innhold

Innledning	3
Målgruppe	3
Forankring	4
Samarbeid og sammenheng	4
Foreldrenes rolle	4
En trygg overgang	5
Lekende tilnærming	5
Samarbeidsskole	6
Grenseobjekt	8
Dette samarbeider vi om	9
Slik gjør vi det i Sola	10
Årshjul	10
Andre møtepunkt	13
Kilder	14

Innledning

Denne planen handler om fem- og seksåringene, de omtales her som skolestarterne. Etter at barnehagen ble en del av utdanningsløpet (KD 2006), er dette et viktig område å ha gode rutiner på. En trygg og forutsigbar overgang fra det å være eldst i barnehagen til å bli yngst i skolen, har stor betydning for det enkelte barn og for gruppen som helhet. Sammen med foresatte er det de voksne som har ansvaret for barnet, i barnehagen, skolefritidsordning (SFO) og på skolen. Derfor må de voksne ha innsikt i hverandres oppdrag og oppgaver for å kunne tilrettelegge for møtet med en ny kultur og hva det kan bety for skolestarteren. Å starte på skolen er en stor begivenhet som barna skal få se frem til med glede, nysgjerrighet og forventninger.

I Sola vil vi legge til rette for et godt samarbeid og en god sammenheng mellom barnehage, skole og SFO. Målet er et helhetlig opplæringsløp som ivaretar enkeltbarnets behov. Barnet skal få mulighet til å oppleve kontinuitet ved at de kan bygge videre på det de har lært og erfart fra barnehagen, - inn i skole og SFO.

Planen skal skape en trygghet for foreldrene og skolestarterne. Det er foreldrene som har hovedansvaret for barnet. Personalet i barnehage, SFO og skole har sammen med foreldrene et felles ansvar for at barnet møter skolen med nysgjerrighet og lyst til å lære. Barnas og foreldrenes deltagelse og medvirkning er avgjørende for en god overgang.

Målgruppe

Målgruppen er alle barnehager, barneskoler og SFO i Sola. For å oppnå en god sammenheng for barnet i overgangen må barnehage – skole og SFO ha god nok kunnskap om hverandres profesjon, avklare forventninger og ha faste rammer med møtepunkt for dialog. Foreldrene er en ressurs og en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet. SFO er ofte den første arenaen barnet møter som skolestarter. SFO står i en særstilling i mellomrommet mellom barnehage og skole, denne særstillingen og SFO sin betydning i overgangen skal få større kraft i Sola.

De ansatte i barnehage, skole og SFO kan skape sammenheng ved å være brobyggere mellom institusjonene. (Thoresen, Aukland 2020)

Forankring

Plan for overgang til skole og SFO er forankret i lovverket til både barnehage og skole ([Lov om barnehage § 2a](#); [Opplæringsloven § 13 – 5.](#))

Samarbeid og sammenheng

Barnehagen, skolens og SFO sitt mandat berører de samme barna. Barna har krav på sammenheng og helhet i oppvekst og læring, selv om institusjonene er ulike. Barnehage, skole og SFO representerer ulike trinn i danning og utdanning. For å skape rom for samhandling settes det av tid og tidspunkt til felles møteplasser på ulikt nivå i organisasjonen. De ulike møtepunktene beskrives nærmere i vedlagt årshjul.

Foreldrenes rolle

Hjemmet og barnets hjemmemiljø spiller en viktig rolle i overgang mellom barnehage og skole. Foreldrenes erfaring med og holdning til skolen er også viktig. Ved å formidle trygghet, positive holdninger og være nysgjerrige sammen med barna før skolestart, skapes et godt utgangspunkt for skolestarterne. For eksempel kan foreldre ta med barna på besøk til skolen, leke i skolegården, og bli kjent med andre barn som skal begynne på samme skole.

En trygg overgang

Skolestart innebærer mange forandringer og forskjeller for et barn. Barnehagen skal bidra til at barnet kan avslutte barnehagetiden på en god måte. Barnet må lære seg klasserommets språk og regler. I kombinasjon med at de begynner på skolen, begynner de fleste barn også i skolefritidsordningen (SFO). Barn som er forberedt på hva som venter dem, mestrer overgangen bedre enn andre barn. Et godt samarbeid mellom barnehage, SFO og skole vil kunne bidra til en god overgang for barnet.

Lekende tilnærming

Skal barnehagen gjøre barna klare for skole, eller skal skolen gjøre seg klar til barna? Ja, takk begge deler! Barna møter skolen med «hele seg» og de har med seg opplevelsene og erfaringene fra barnehagen inn i skolen (Hogsnes m.fl. 2019).

Tiden før skolestart er ofte preget av god tid til lek, tette relasjoner, undring og utforsking. Å begynne på skolen er en naturlig overgang i livet, og overgangen til skolen og SFO oppleves ofte med glede og mestring. Samtidig er vi klar over sårbarheten i slike overgangssituasjoner. Barnet møter nye barn, voksne, bøker, klasserom, skolegård mm. Enkelte barn kan streve med overgangen, en årsak kan være for lite sammenheng sosialt og faglig mellom barnehage og skole. For å styrke opplevelsen av sammenheng og kontinuitet for barnet vil vi gi god tid og rom til lek i overgangen.

I skolen gir lek gode muligheter for kreativ og meningsfylt læring. Spesielt for de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling.

SFO har en stor betydning for de yngste barna på skolen og som den første møteplassen når barna starter på skolen. SFO er en del av barnets fritid, med gode muligheter for lek. Fokuset på lek og sosial kompetanse i SFO gir mulighet til å leke med venner samtidig som barnet kan utvikle nye vennskap i felles lekeerfaringer. Det anbefales å starte på SFO tidlig i august for å skape en god og lekende overgang til skolestart.

Fra 1.klassings nettmøte med sin tidligere barnehage:

«Det er bare skummelt bittelitt, etterpå er det veldig kjekt. Vi leker masse.»

Jente, 7år, Røyneberg skole

Samarbeidsskole

I Sola innfører vi Samarbeidsskoler for alle barnehagene som en ny praksis fra 2021. Hvert år tar alle skolene imot barn fra mange ulike barnehager. Ved å knytte alle barnehager inn mot bestemte skoler vil alle barnehagene få en skole å utvikle samarbeidet med. Samarbeidsskolen vil være en skole som ligger i nærheten av den enkelte barnehage.

Oversikt over samarbeidende skoler og barnehager:

Skole og SFO	Barnehager			
Storevarden	Havneallèen	Risnes	Ekofisk jr	
Haga	Snøde	Jåsund	Tananger menighetsbhg	Rodamyr
Sola	Sømme	Hammaren		
Grannes	Grannes	Tjodmarka	SIS	Sørnes
Røyneberg	Røyneberg	Sola	Kornberget	TCH
Sande	Sande	Solstrålen	Stemveien	
Skadberg	Eikeberget	Solahagen	Eventyrberget	Skadberg
Håland	Hålandsmarka			
Dysjaland	Høgeholen	Tjelta		

Vi vil gi barnet opplevelse av hva en skole er, hvordan en skole ser ut, hva et klasserom er, hvilke leker og materiell som finnes på en skole, hvordan det ser ut på SFO osv. Det vil skape et godt utgangspunkt og felles opplevelse for skolestartere fra samme barnehage.

Vi har gjort oss noen erfaringer om samarbeidsskole via en pilot (2019 – 2020) knyttet til Røyneberg skole og SFO. Gevinsten som ble synlig gjennom piloten er grunnlaget for endret praksis i overgangen i Sola kommune.

Gevinsten med samarbeidsskole og bakgrunn for endret praksis er:

- trygge barn og foreldre
- barn og foreldre opplever en bedre **sammenheng** i overgangen
- flere treffpunkt på skolen for barna – (også digitale møteplasser)
- flere treffpunkt mellom ansatte ved skole, SFO og barnehage, for overføring av profesjonskunnskap mellom barnehage, SFO og skole
- erfare hva dagens skole og SFO er
- et felles utgangspunkt for samtale, kunnskap, begreper og opplevelse.
- skape forståelse og respekt for at **overgang** kan være sårbar
- tidlig start på overgangen
- får frem foreldrenes viktige rolle – på foreldremøte
- ivaretar elementer fra barnets «lekeverden» inn i skole og SFO
- tettere bånd, når skoler og barnehager har færre virksomheter å forholde seg til

Slik rammer vi inn en felles praksis som gir alle barn og foreldre en god ide og forestilling om skolestart. Målet er å bygge en sterkere bro fra barnehagen til skolen, der barna, foreldrene og ansatte samarbeider tettere og kan legge til rette for en god sammenheng.

Høsten før skolestart informerer barnehagen om samarbeidsskolen og om det pedagogiske innholdet det siste året i barnehagen.

*En opplevelse av **overgang** er noe som bør forebygges og reduseres. Blir overgangen for stor, oppstår opplevelsen av brudd og usikkerhet. Vi kan bygge systemer, ordninger, strukturer og iverksette tiltak for å redusere opplevelsen av brudd.*

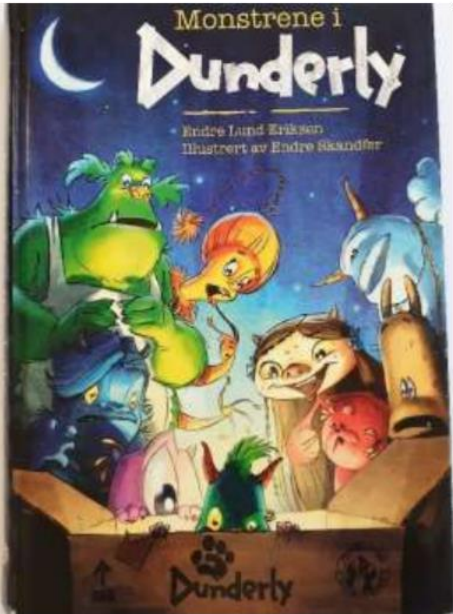

*En opplevelse av **sammenheng** er noe som bør planlegges og som er ønskelig. Sammenheng er knyttet til mestring, kontinuitet og trygghet. Sjansen for å oppleve sammenheng kan økes gjennom gode planer for innhold, og ved å sikre tilknytning og tette relasjoner mellom barn og voksne i faser som kan være utfordrende.*

(Aukland og Thoresen, 2020 s. 16)

Grenseobjekt

Alle barn skal ha med seg et grenseobjekt fra barnehagen, som de tar med over til SFO og skolen. Det er barnehagen som sammen med barna finner frem til hva grenseobjektet skal være.

Grenseobjekt kan være en måte å skape kontinuitet i barns erfaring på, der de selv kan være med å skape en sammenheng (Hogstad, 2019). Et grenseobjekt er noe som er betydningsfullt for barnet. De kan kjenne igjen og ha tilgang til objekter som de kjenner fra barnehagen, for eksempel bøker, sanger, spill, leker, lekeapparater eller bilder mm. Et grenseobjekt kan hjelpe barna å orientere seg i et nytt landskap og samtale med nye mennesker. Skolen og SFO må hjelpe barna å ta i bruk grenseobjektene.

	<p>Vi har lest fortsettelsesbok om Monstrene i Dunderly. Det handler om mange monstre som bor høyt oppe på et fjell, langt borte fra menneskene.</p> <p>Det er en lang bok, og vi har hatt lesestunder nesten ½ år på styrerens kontor.</p> <p>Monstrene finner på mye rart Ludibunder, men det er en ting de er veldig redde for: Mennesker.</p> <p>Her er navnene på noen av monstrene: Modika, Buster, Bulder, Moi, Fnugg, Pompido og Mons Monster.</p>
	<p>Hver onsdag har vi gått på gym i Åsenhallen. Da har ungdommene fra Sola VGS laget opplegg til oss og vi har holdt på med hinderløype, ulike ballspill, Hauk og Due, Haien kommer og mye mer.</p> <p>Det er veldig gøy å være sammen med ungdommene.</p> <p>Vi må ha med antisklisokker/gymsko og vann, og blir veldig svette når vi løper så mye!</p>

Eksempel på grenseobjekt

Dette samarbeider vi om

Samarbeidsskolen for barnehage	Nærskolen til barnet <i>(Skolen som barnet begynner på i 1.klasse)</i>
<p>1) Felles foreldremøte</p> <p>Samarbeidsbarnehagene, skolen og SFO (se oversikt s.6) innkaller til et felles foreldremøte for skolestartere.</p> <p>Skolen inviterer aktuelle foreldre til barn med barnehageplass i andre kommuner.</p> <p>2) Besøk på samarbeidsskolen</p> <p>Barnehagen tar med skolestarterne i sin barnehage og besøker samarbeidsskolen våren før skolestart. Besøkene er i samarbeid og etter avtale med skole og SFO, der barna får møte ansatte på skolen og blir enda bedre kjent med denne skolens inne og utemiljø.</p> <p>3. Eventuelt andre aktiviteter som skaper sammenheng, nysgjerrighet, opplevelse av kontinuitet og positive forventninger til skolestart.</p>	<p>1) Overføringssamtale til skolen. Grunnlaget for denne samtalen gjøres gjennom en foreldresamtale i barnehagen</p> <p>2) Besøksdag på skolen for barn og foreldre</p> <p>3) Informasjonsmøte for foreldre</p> <p>4) Grenseobjekt</p> <p>5) Eventuelt andre aktiviteter som skaper sammenheng, nysgjerrighet, opplevelse av kontinuitet og positive forventninger til skolestart.</p>

SLIK GJØR VI DET I SOLA

Hovedinnholdet for Sola sin praksis er samlet i et årshjul. Årshjulet beskriver hvilke aktiviteter som skal gjennomføres i overgangen, aktiviteter som bidrar til en god skolestart og et godt første skoleår. Årshjulet angir tidspunkt for møteplasser og hvem som har ansvar for å koordinere aktivitetene. På denne måten forberedes og involveres barn og voksne rundt barnet til en god skolestart. Handlingene presiseres og konkretiseres.

ÅRSHJUL

TIDSPUNKT	TILTAK	ANSVAR
AUGUST	<p>Å være størst i barnehagen – bygge bro og forberede overgang til skolen starter tidlig.</p> <p><i>Barnehagene har ulike måter å jobbe med skolestarterne på siste barnehageår, dette synliggjøres i barnehagens planer og informeres om ved oppstart av nytt barnehageår</i></p>	Barnehagens lederteam
SEPTEMBER	<p>Informasjon vedrørende barn med særskilte behov.</p> <p>I saker som krever en særskilt tilrettelegging som gjelder kompetanse og fysiske miljø, må skolen kontaktes 2 år før skolestart.</p> <p><i>For alle barn er det viktig å bli kjent med skolen på et tidlig tidspunkt. Noen har behov for særskilt tilrettelagt omsorgs- eller læringsmiljø og eventuelt spesialundervisning. Samhandling skal skje i nært samarbeid med barnets foreldre, og må etableres i god tid før barnet begynner i skolen, fortrinnsvis høsten før skolestart. Det kan i tillegg være aktuelt at barnehage og skole samarbeider med andre involverte aktører i overgangsfasen.</i></p> <p><i>For barn med omfattende hjelpebehov, må samarbeidet starte to år før skolestart, slik at skolen er rustet til å ta imot barnet. Styrer har ansvar for å sette i gang dette arbeidet i september måned.</i></p>	<p>Styrer</p> <ul style="list-style-type: none"> - i samarbeid med PPT kontaktperson
SEPTEMBER	<p>Administrasjon oppvekst distribuerer oversikt med tlf og epost for styrere, SFO-ledere, rektorer og inspektører i Sola. (Sendes på e-post)</p> <p><i>Dette gjør det enklere for skoler og barnehager å ta kontakt og starte samarbeid for årets skolestartere.</i></p>	<p>Barnehagesjef og skolesjef</p> <p>Adm skole og barnehage</p>
OKTOBER	<p>Samling for rektorer, SFO-ledere og styrere i Sola kommune.</p> <p><i>Felles samling for rektorer, styrere og SFO-ledere</i></p>	Barnehagesjef og skolesjef

	<p><i>I Sola kommune er det årlige møtepunkt mellom ledere i skole, SFO og barnehage. Sentrale tema for slike samlinger er overgang, samhandling og kontinuitet. Det vurderes fra år til år hvilke tema, fokus og form det skal være på disse treffpunktene. Veilederen «Fra yngst til eldst» (2008) sier» En viktig faktor for å få til utvikling og endring er initiativet fra og forankring i barnehagens og skolens ledelse.” En forutsetning for samarbeid og sammenheng er at de ansatte i barnehagen og skolen kjenner til hverandres syn på barn, lek og læring, og at de også vet hvilke arbeidsmetoder som brukes.»</i></p> <p><i>Skolesjef og barnehagesjef har ansvar for å sette i gang slike treff i september.</i></p>	
NOVEMBER uke 45	<p>Registrering til skole og SFO</p> <p><i>Foreldrene registrerer barna elektronisk. Foreldrene får e-post om dette i november.</i></p> <p><i>Skolene følger opp dette arbeidet. SFO har egen påmelding, med påmeldingsfrist 1.desember.</i></p>	Foresatte
NOVEMBER	<p>Samarbeidsskolen har møte med tilhørende barnehager</p> <p><i>Planlegge foreldremøte i februar/mars og tidspunkt for besøk. Møtepunkt der innhold og ansvar fordeles</i></p> <p><i>Skolen har sammen med SFO-leder ansvar for å kalle inn styrer i sine samarbeidsbarnehager til møte innen november, og blir enige om hvilke aktiviteter og treffpunkt de skal ha for barnehagenes skolestartere.</i></p>	Rektor, styrer, SFO-leder
DESEMBER	<p>Overføringsmøte mellom barnehage og skole for barn med enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp.</p> <p><i>Barnehagen gjør en vurdering av hvilke av disse barna det er behov for overføringsmøte for, og underretter skolen om dette.</i></p> <p><i>Skolen inviterer foresatte, barnehage og PPT til overføringsmøte.</i></p> <p><i>Dette gjør det mulig å legge til rette for tilvenningstid i skolen opptil et halvt år før oppstart av nytt skoleår.</i></p>	<p>Styrer gir oversikt til rektor hvilke barn dette er aktuelt for.</p> <p>Rektor kaller inn til møtet.</p>
FEBRUAR/ MARS	<p>Foreldremøte på samarbeidsskolen</p> <p><i>Felles mal for innhold i møtet brukes.</i></p>	Styrer / Rektor / SFO

MARS	<p>Foreldresamtaler i barnehagen</p> <p><i>I løpet av mars måned vil foreldre/foresatte til skolestarterne bli innkalt til foreldresamtale i barnehagen. Samtalen skal ta utgangspunkt i vedlegget: «Overføring av informasjon fra barnehage til skole og SFO».</i></p> <p><i>Målet er å bli enige med foreldre og foresatte hvilken informasjon barnehagen skal overbringe til skolen til det beste for barnets skolestart. Foreldre/foresatte har mulighet for å gi informasjon om barnet til skolen dersom det er ønskelig.</i></p> <p><i>Styrer/barnehagelærer har ansvar for gjennomføring av samtale.</i></p>	Styrer/barnehagelærer
APRIL/MAI	<p>Overføringssamtaler (barnehage – skole – SFO). Samtaleskjema danner grunnlag for samtalen. Vurdere behov for særskilt språkopplæring. Informere om barn med stort læringspotensiale.</p> <p><i>Samtale mellom barnehage og skole. Skole avgjør internt hvem som mottar informasjon. SFO deltar på denne informasjonen. Skjema som er utarbeidet som grunnlag for samtalen med foreldres samtykke overleveres til skolen, og brukes som grunnlag for samtalen.</i></p> <p><i>Rektor har ansvar for å kalle inn leder fra SFO til overføringssamtaler.</i></p> <p><i>Rektor har ansvar for å koordinere dette i april/mai.</i></p>	Rektor
MAI	<p>Barnehagen gjennomfører besøk til samarbeidsskolen med skolestarterne.</p> <p><i>Barnehagen besøker samarbeidsskolen slik at barna får kjennskap til skolens rom ute og inne. Skolen er en ny og usikker arena for barna og det er viktig at barna blir kjent med fasiliteter og karakteristiske sider ved skolen, så som tavle, klasserom, pult, skolegård, gymsal osv. I slike møtepunkt kan tema være; elev, hva betyr det for et barn, informasjon om hvordan ting foregår på skolen, øke forståelse av hvilke aktiviteter som skjer i skolen, hva man gjør der.</i></p> <p><i>Skole, barnehage og SFO skal samarbeide om å lage slike treffpunkt innen mai måned.</i></p>	Styrer/barnehagelærer
MAI/JUNI	<p>Skolen arrangerer besøksdag på nærskolen for skolestartere og foreldre/foresatte. SFO deltar.</p> <p><i>Skolen arrangerer og inviterer skolestarterne og foreldre/foresatte til besøksdag. SFO deltar på denne dagen i mai/juni.</i></p> <p><i>Rektor har ansvar for å kalle inn.</i></p>	Rektor

MAI/JUNI	Skolen og SFO arrangerer informasjonsmøte for foresatte/foresatte til barna som skal starte i skolen.	Rektor og SFO-leder
MAI/JUNI	Barna og /eller barnehagen overleverer Grenseobjekter til den skolen og SFO barnet skal starte i 1. klasse. <i>Grenseobjekter er et godt utgangspunkt for skolen å bygge videre på. Barnets positive perspektiv vil på den måten bringes over i skolen og danne grunnlag for ny læring og skaper kontinuitet.</i>	Styrer/ barnehagelærer

Andre møtepunkt

Forslag til andre møtepunkt eller aktiviteter som kan styrke samarbeid og samhandling mellom barnehage – skole og SFO.

Skoleelever er en ressurs som lekevenn, fadder, en som leser bok for barn i barnehagen.

Skolestarterne blir invitert til å delta i fellessamling på skolen.

Mini-SFO våren før skolestart.

Barnehagene inviterer barn som går i 1.klasse til en besøksdag sammen med foreldre på ettermiddagstid.

Barnehagene inviterer barn som tidligere har gått i barnehagen til felles lek og måltid.

Skoleelever sender brev til barnehagen og forteller hvordan det er å gå i første klasse

Hei ALLESAMMEN
i ROINEBERG BARNEHAGE
JEG HAR GOT PA SKOLE I ET AR
JEG HLERT Å LESO BOK KRIG
JEG SAVNER GRD
JEG HAR LEKT MED DENNIS
JEG HAR BLIT KUENT MED DENNIS
HILSE NEVEN

Hei alle SAMMEN i Sola barnehage
Nå har jeg gått på skolen i 1 år.
Jeg har lært STAVSKRIF
Jeg har lekt med Esther Martin
Håper dere får en fin høst
Hilsen Leana.
hund
og
og

Kilder

Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO (Stortingsmelding 6 -2019-2020)

KD, (2006). Læreplanverket for Kunnskapsløftet

KD, (2017). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

KD, (2013). Lov om barnehage

KD, (2018). Opplæringslova

Eldst i barnehagen og yngst i skolen (Aukland og Thoresen, 2020)

Lek i begynneropplæringen (Hogstad m. fl, 2019)

Veilederen Fra eldst til yngst

Stortingsmelding 41 – Kvalitet i barnehagen)

